

bijlage

Datum

14 maart 2017

Overzicht eerste inventarisatie wachtlijsten casemanagement

Het verkrijgen van een actueel overzicht van de wachtlijsten voor casemanagement bij dementie is één van de bouwstenen die is opgenomen in het actieplan casemanagement. Daarom heeft de projectleider van het actieplan – in het kader van het in beeld brengen van het gebruik van casemanagement en eventuele wachtlijsten – eind 2016 een inventarisatie gedaan onder de ketenregisseurs en netwerkcoördinatoren van de verschillende regionale samenwerkingsverbanden in Nederland.

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

In deze bijlage wordt allereerst beschreven welke afspraken er zijn gemaakt om de wachtlijsten aan te pakken. Vervolgens worden de resultaten van de inventarisatie van het gebruik en de eventuele wachtlijsten toegelicht.

1. Vervolgacties wachtlijstproblematiek

Enige wachttijd en een kleine fluctuerende wachtlijst zijn nooit helemaal uit te sluiten, maar omvangrijke en persisterende wachtlijsten zijn een signaal dat het betreffende netwerk minder goed functioneert, de inkoop wellicht te krap bemeten is of de creativiteit in oplossing verdwenen is door verminderde slagkracht in een afbrokkelend regionaal samenwerkingsverband.

Uit deze eerste inventarisatie blijkt dat er vijf regio's zijn met een grote wachtlijst (>100 personen) voor casemanagement dementie:

- Waardenlanden, 105 wachtenden
- Midden-Limburg, 104 wachtenden
- Eindhoven, 141 wachtenden
- Haaglanden, 130 wachtenden
- Gooi & Vechtstreek, 140 wachtenden¹

Voor deze vijf regio's geldt bovendien dat zij lijken te kampen met al langer bestaande, hardnekkige en zelfs toenemende problemen. Bovendien leven er in de netwerkorganisatie en op bestuurlijk niveau vaak al langer verschillende visies die ook belemmerend werken in het benoemen en uitvoeren van gedragen actieplannen om het gebruik en de wachtlijst van casemanagement dementie gezamenlijk op te pakken.

¹ Deze wachtlijst is eind januari opgeschoond, waarna de omvang kon worden bijgesteld naar 55 wachtenden.

Daarom is in het signaalteamoverleg van 12 januari jongstleden besloten met al deze regio's in gesprek te gaan en hen te stimuleren tot acties op korte en langere termijn. Deze vijf regio's zijn allemaal uitgewerkt als casus voor het signaalteam en een paar keer besproken, mede naar aanleiding van de contacten en bezoeken door de projectleider en leden van het signaalteam.

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**

Directie Curatieve Zorg

Bij deze vijf regio's is de volgende wachtlijstaanpak gehanteerd:

Datum

14 maart 2017

- De projectleider heeft met de ketenregisseurs van deze vijf regio's telefonisch contact gezocht, waarna een eerste analyse van de problematiek heeft plaatsgevonden in het kader van het signaalteam.
- In februari zijn alle regio's door de projectleider bezocht om te spreken over de huidige wachtlijst, de redenen en de historie daarvan. In deze gesprekken is ook besproken welke acties de regio meer of minder recent al heeft ondernomen om de wachtlijst tegen te gaan en waarom dat meer of minder werkzaam is geweest.
- Regionale partijen zijn gestimuleerd om op korte termijn en in onderlinge samenwerking (inclusief de zorgverzekeraars) een beknopt plan van aanpak te maken en uit te voeren. Hierbij wordt gestreefd naar een halvering van de wachtlijst in drie tot zes maanden tijd. Daarnaast worden procesafspraken gemaakt voor een structurele aanpak op langere termijn.
- De projectleider monitort dit proces door veelvuldig contact met de ketenregisseur, waarbij maandelijks inzicht moet worden gegeven in de actuele stand van de wachtlijst.
- Waar nodig wordt bezien of additionele ondersteuning nodig is (op de langere termijn) om de wachtlijst daadwerkelijk te verlagen.

2. Toelichting op de inventarisatie naar gebruik van en eventuele wachtlijsten casemanagement

Methode van gegevensverzameling en respons

In oktober 2016 is een eerste uitvraag gedaan bij de aanvankelijk 74 ketens die waren vastgelegd in het LDP-bestand van Vilans. In november en december bleek dat een deel van deze ketens niet meer bestaan, waardoor het aantal ketens naar beneden is bijgesteld naar 64.

In totaal waren begin februari 2017 van 61 dementienetwerken gegevens beschikbaar over het gebruik en/of de wachtlijst van casemanagement (respons 95%). Voor 56 dementienetwerken waren dit zowel gegevens over het gebruik van casemanagement als een eventuele wachtlijst. Voor twee van deze netwerken is aanvullende informatie gehaald uit de data van het HHM-onderzoek uit 2016².

De beschikbare gegevens geven een eerste beeld van het gebruik en de wachtlijsten van casemanagement dementie, maar zijn door een grote variatie wat betreft definitie, interpretatie en registratie soms multi-interpretabel. De resultaten van deze nulmeting zullen daarom worden gebruikt om een systematiek te ontwikkelen waarbij bij volgende metingen meer eenduidige cijfers kunnen worden verzameld.

² HHM, 2016, Onderzoek Casemanagement dementie. Stand van zaken, knelpunten en oplossingen.

Resultaten over het gebruik van casemanagement dementie

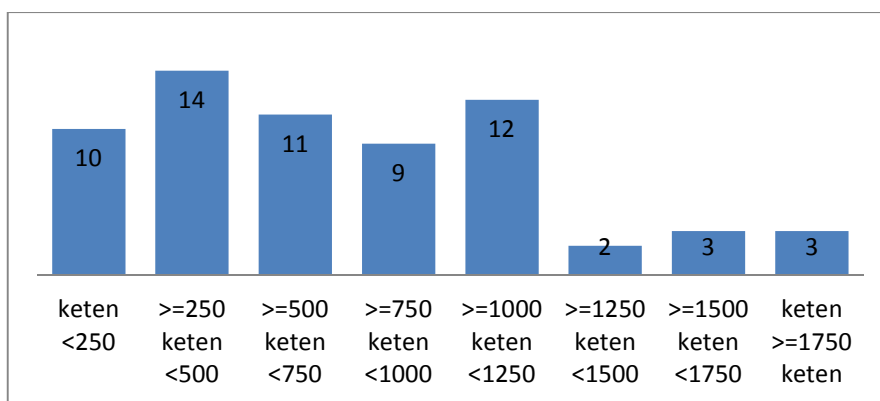
De 56 dementienetwerken die gegevens over het gebruik van casemanagement hebben aangeleverd, bedienden tezamen 41.300 cliënten met casemanagement dementie. Dit zijn gemiddeld circa 740 personen per regio. De omvang per dementienetwerk varieert erg in Nederland, van de kleinste keten met nog geen 100 cliënten (Lansingerland) tot de grootste keten van 3.300 cliënten in Noord-Holland Noord. In figuur 1 wordt de omvang van de dementienetwerken weergegeven.

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**

Directie Curatieve Zorg

Datum

14 maart 2017

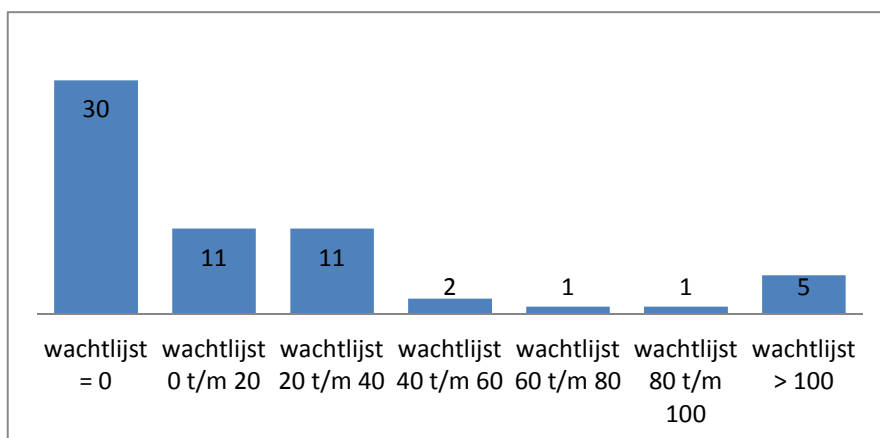

Figuur 1. Aantal ketens naar omvang per klasse van 250 cliënten

Resultaten over eventuele wachtlijsten voor casemanagement dementie

Eind 2016 stonden bij de 61 dementienetwerken 1.250 personen op een wachtlijst. Dit is 3,0% van het totaal aantal cliënten die casemanagement ontvangt. Bij de helft van de dementienetwerken (n=30) is geen wachtlijst voor casemanagement. Bij de 31 dementienetwerken die wel een wachtlijst hebben, is de omvang gemiddeld 40 personen per regio. Dit aantal loopt sterk uiteen van enkele tot meer dan 100 wachtenden per regio (zie figuur 2).

Vijf regio's hadden eind 2016 een wachtlijst van meer dan 100 personen. De grootste wachtlijst die daarbij is vastgesteld, bedraagt 141 wachtenden in één regio.

Figuur 2. Aantal ketens naar omvang wachtlijst per klasse van 20 wachtenden

De resultaten in perspectief

Om deze gegevens te duiden moeten de gerapporteerde totaalaantallen allereerst geëxtrapoleerd worden naar een nationaal dekkende benadering. Daarvoor dient niet alleen rekening gehouden te worden met het feit 56 van de 64 bestaande ketens hun gebruikersaantallen leverden en 61 van de 64 wachtlijstaantallen (respons 87,5% respectievelijk 95%), maar ook dat er in delen van het land geen dementienetwerken meer bestaan (ongeveer het equivalent van nog eens 8 à 10 regio's) én dat de gebruikersaantallen per peildatum gelden (met een gemiddelde in- en uitstroom van circa 25% per jaar). Dit alles meegerekend lijkt een ophoging van het gerapporteerde gebruikersaantal met circa 70 à 75% realistisch. Dan zouden er in het hele land in 2016 in totaal 72.000 tot 73.000 personen gebruik hebben gemaakt van casemanagement dementie. De totale wachtlijst blijft staan op peildatum eind 2016, en komt dan met een ophoogpercentage van iets meer dan 20% uit op circa 1.500 personen. Het blijven benaderingen en extrapolaties, omdat er geen eenduidige registratie van gebruik en wachtlijst voor casemanagement dementie bestaat, noch bij de afzonderlijke zorgaanbieders noch bij de regionale dementienetwerken.

Idealiter wordt het aantal cliënten aangegeven in relatie tot het geprognosticeerde aantal inwoners met dementie om het bereik van casemanagement dementie beter te kunnen beoordelen. Hiervoor gebruiken we het meest recente overzicht van Alzheimer Nederland, daterend van 7 november 2016³. Echter, de dementienetwerken komen qua gemeentelijk werkgebied niet altijd overeen met de indeling naar afdelingen zoals Alzheimer NL die heeft uitgewerkt in het aangehaalde overzicht. Bovendien omvat deze raming van Alzheimer Nederland alle mensen met dementie, zowel extra- en intramuraal. Overall wordt met casemanagement circa 20% bereikt van alle mensen met dementie; toegespitst thuiswonende mensen met dementie is dat 30%. Dit komt overeen met regionale bereikcijfers die enkele regio's hebben opgenomen in hun regionale beschrijving van vraag en aanbod.

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**

Directie Curatieve Zorg

Datum

14 maart 2017

³ <http://www.alzheimervrijwilligers.nl/nieuws/overzicht-prognose-mensen-met-dementie>